

Právo v klinické psychologii

MATĚJ STŘÍTESKÝ

Otázka z minula

Zdravotní způsobilost osvojení a pěstouni

---

§ 27

Odborné posuzování pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče

b) u žadatelů posuzuje charakteristika osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěření do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, sociální prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěření do pěstounské péče.

[Doporučený postup pro posudkové a krajské posuzující lékaře Čj. 2013/47924-72 o posuzování zdravotního stavu dětí. \(mpsv.cz\)](#)

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA ZÁKONEM O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH

Dle § 51 odst. 2 zákona o zdravotních službách, porušením povinné mlčenlivosti není:

- a) předávání **informací nezbytných pro zajištění návaznosti** poskytovaných zdravotních služeb,
- b) sdělování údajů nebo jiných skutečností, je-li poskytovatel **zproštěn pacientem**, popřípadě zákonným zástupcem pacienta, mlčenlivosti a sděluje-li údaje nebo tyto skutečnosti v rozsahu zproštění,
- c) sdělování, popřípadě oznamování údajů nebo jiných skutečností podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů, pokud **z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů vyplývá, že údaje nebo skutečnosti lze sdělit bez souhlasu pacienta**,
- d) prolomení mlčenlivosti v trestním řízení.

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA ZÁKONEM O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH

- § 33 odst. 3 řeší situace, kdy pacient není schopný informace přijímat sám z důvodu svého zdravotního stavu.
- § 33 odst. 5 umožňuje, aby osoby, které přišly do kontaktu s infekčním pacientem, byly informovány o tom, že jim hrozí nebezpečí.
- § 38 odst. 6 řeší to, kdo má být informován o hospitalizaci pacienta bez jeho souhlasu.
- § 45 odst. 4 řeší to, kdo má být informován, když pacient svévolně opustí zdravotnické zařízení a hrozí mu nebezpečí.
- § 47 řeší to, kdy informovat obec, v níž pacient pobyt, o tom, že propuštěný pacient se bude potřebovat podporu.

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA ZÁKONEM O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH

- § 51 odst. 3 pak řeší situace, kdy vznikne spor mezi pacientem (nebo jinou osobou uplatňující práva na náhradu škody nebo ochranu osobnosti v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb) a poskytovatelem zdravotních služeb.
- § 51 odst. 4 je řešena situace, kdy se činností zdravotníka zabývá komora, jejímž je členem. S ohledem na to, že psychologové takovou komoru nemají, tak vzniká problém, když je na psychologa pacientem podána stížnost k profesnímu sdružení, protože psycholog by tomuto sdružení měl správně sdělovat pouze informace, s jejichž sdělením souhlasí pacient.
- Specifickým typem prolomení mlčenlivosti je naplňování práva zákonného zástupce na informace o zdravotním stavu zastupovaného podle § 31 odst. 6 zákona o zdravotních službách. Zejména vůči nezletilým pacientům by měl mít psycholog jasno v tom, jaké informace a za jakých podmínek bude jejich rodičům předávat.

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA ZÁKONEM O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ

Okruh dětí, které spadají pod zákon o sociálně právní ochraně je značně široký a je upraven v § 6 uvedeného zákona.

Důležité je být si vědom omezení široce nastavené oznamovací povinnosti vůči orgánu sociálně právní ochraně dětí, které je obsaženo v závěru § 6, kde je uvedeno, že aby psycholog mohl informovat orgán sociálně právní ochrany dětí, tak skutečnosti nasvědčující pro jejich ohrožení musí trvat po takovou dobu nebo být takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA ZÁKONEM O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ

Vedle situací, kdy musí psycholog informovat orgán sociálně právní ochrany dětí, může dojít i k tomu, že se na psychologa obrátí orgán sociálně právní ochrany dětí a bude po něm požadovat informace. Takový postup upravuje § 53 odst. 1 písm. d) zákona o sociálně právní ochraně dětí. Z něj plyne, že pokud orgán sociálně právní ochrany dětí požaduje po psychologovi údaje o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o dítě, nemůže psycholog tyto údaje odmítnout s odkazem na povinnost mlčenlivosti.

Pro psychologa také může být užitečné vědět, že se podle § 51 odst. 4 písm. e) může na orgán sociálně právní ochrany dětí obrátit sám, pokud od něj potřebuje informace.

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA DALŠÍMI PŘEDPISY

PŘÍKLAD: Psycholog má pacienta, který řeší své paranoidní myšlenky. Jeho stav se zhoršuje. Je přesvědčený, že se ho snaží zabít jeho sousedi. Svou bludnou produkci je však pacient schopný velmi dobře disimulovat. Pokaždé, když na něj sousedi zavolají policii poté, co je bezdůvodně obviňuje, je to ukončeno domluvou. Pacient se psychologovi svěřil, že si pořídil zbrojní průkaz a zbraň. Chodí na střelnici. Příště, až se ho sousedi pokusí otrávit, bude se bránit.

Co má psycholog dělat?

Povinnost mlčenlivosti

PROLOMENÍ MLČENLIVOSTI PSYCHOLOGA DALŠÍMI PŘEDPISY

ŘEŠENÍ: Psycholog by měl jednak činit kroky k tomu, aby pacient vyhledal péči psychiatra, případně zvážit kroky k hospitalizaci pacienta bez jeho souhlasu. Vedle toho by měl informovat obvodního lékaře pacienta, který je oprávněn informovat policii a dosáhnout tak zadržení zbraně.

Nakládání se zbraněmi upravuje zákon č. 119/2002 Sb. Tento zákon v § 20a řeší situaci, v níž je lékař přesvědčen, že pacient má zbrojní průkaz a pozbyl zdravotní způsobilost. Psycholog není lékař a uvedená povinnost na něj nedopadá, má však povinnost předat dalším zdravotníkům informace potřebné k zajištění návaznosti zdravotních služeb, měl by tak např. informovat praktického lékaře pacienta, o tom, že zjistil, že jeho zdravotní stav se zhoršil.

Obdobně viz zákon o č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

Povinnost mlčenlivosti

POSTIH ZA PORUŠENÍ POVINNOSTI ZACHOVÁVAT MLČENLIVOST

Porušení mlčenlivosti představuje **závažný přešupek**, za který může být poskytovateli zdravotních služeb uložena pokuta, až do výše 1 000 000 Kč, viz **§ 117 odst. 4 písm. a) zákona o zdravotních službách**.

Tam, kde nepostačí řešení formou přešupku, může se jednat o **trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji** dle § 180 trestního zákoníku. Kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím **vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Pacient se také může domáhat náhrady škody v civilním řízení.

Povinnost mlčenlivosti

MLČENLIVOST VE ZDRAVOTNICTVÍ A GDPR

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR General Data Protection Regulation, je nařízení Evropské unie, jehož cílem je výrazné zvýšení ochrany osobních dat občanů. Účinnost nařízení je od 25. května 2018.

Nařízení EU je právním aktem Evropské unie a nejúplnějším a nejbezprostřednějším opatřením v rámci nástrojů sbližování práva, který mají orgány EU k dispozici. Nařízení EU jsou pro členské státy závazná a přímo použitelná.

Na činnost konkrétních zdravotníků nemá GDPR příliš významný dopad, protože úprava zpracování osobních údajů ve zdravotnických předpisech odpovídá požadavkům GDPR.

Povinnost mlčenlivosti

MLČENLIVOST VE ZDRAVOTNICTVÍ A GDPR

Vybrané dotazy a odpovědi z webu Úřadu pro ochranu osobních údajů

Jsem malý poskytovatel zdravotních služeb s omezenými provozními a prostorovými kapacitami. Mohu uchovávat zdravotnickou dokumentaci pacientů v prostorách, kde se pohybují i další osoby (např. pacienti v čekárně)?

Ano, s dostatečným zabezpečením. Správce má povinnost technicky a organizačně zabezpečit osobní údaje pacientů. Správce má povinnost přijmout taková opatření, aby zabránil neoprávněným osobám přistupovat k osobním údajům pacientů a tím zabránil neoprávněnému nahlížení do zdravotnické dokumentace, úpravě, výmazu, zničení, přenosu, odcizení či jinému zneužití osobních údajů obsažených ve zdravotnické dokumentaci.

Povinnost mlčenlivosti

MLČENLIVOST VE ZDRAVOTNICTVÍ A GDPR

Vybrané dotazy a odpovědi z webu Úřadu pro ochranu osobních údajů

Má pacient právo na výmaz osobních údajů ze zdravotnické dokumentace?

Nikoliv. Toto právo není absolutní a podle GDPR se neuplatní v případě, že zpracování osobních údajů je nezbytné pro poskytování zdravotní péče či léčby. Poskytovatel zdravotních služeb je povinen řídit se zákonem o zdravotních službách, který mu nařizuje vedení této dokumentace, a vyhláškou č. 98/2012 Sb., která mu ukládá dobu uložení zdravotnické dokumentace.

Povinnost mlčenlivosti

MLČENLIVOST VE ZDRAVOTNICTVÍ A GDPR

Vybrané dotazy a odpovědi z webu Úřadu pro ochranu osobních údajů

Dodavatel služeb nám nabízí možnost oslovovat naše pacienty automatizovaně a pravidelně s různými reklamními a informačními sděleními. Je to v souladu s GDPR?

Nikoliv. Pacient není pouhý zákazník a zpracování údajů ve zdravotnictví má přesně vymezený rámec stanovený nejen obecně platnými zásadami a přístupy ochrany osobních údajů podle GDPR. V zásadě lze uvést, že zvláštní zdravotnické předpisy **zpracování údajů pacientů pro marketing neumožňují**. V různých případech záleží na lékařích a dalších poskytovatelích zdravotní služby, aby v souladu s lékařskou etikou zvážili, zda a jak je vhodné informovat jednotlivé pacienty.

Povinnost mlčenlivosti

MLČENLIVOST VE ZDRAVOTNICTVÍ A GDPR

Vybrané dotazy a odpovědi z webu Úřadu pro ochranu osobních údajů

Omezilo GDPR nějak dosavadní praxi komunikace s pacientem?

Praxe volání pacientů podle příjmení v čekárně není v rozporu s GDPR. Existují však **oddělení**, jako je venerologická ambulance nebo infekční oddělení, **kde existuje riziko diskreditace**, tedy spojení jména s choulostivými informacemi. V těchto případech je nutno zavést postupy vedoucí ke zvýšené ochraně osobních údajů pacientů. Je odpovědností správce, aby pečlivě uvážil vhodný režim pracoviště a jaká technická a organizační opatření přijme a zavede. V souladu s tím dá přesné pokyny svým zaměstnancům.

Pokud je to možné, personál nemocnice **by se měl snažit o co největší soukromí pacienta**.

Sdělení diagnózy či dalších náležitostí zdravotnické dokumentace je možné. Nelze však doporučit, aby při tom byly přítomny další nepovolané osoby, které nejsou v péči ani zaměstnány u poskytovatele zdravotních služeb, například osoby, jež navštěvují pacienta na vedlejším lůžku.

Povinnost mlčenlivosti

DISKUZNÍ PŘÍPAD NA ZÁVĚR POJEDNÁNÍ O MLČENLIVOSTI

PŘÍKLAD: Na klinickém semináři kolega z jiné nemocnice popisuje případ pacienta, který k němu začal docházet a je velmi zahlcující. Kolega řeší, jak si s pacientem nastavit hranice. Pacient používá specifické slovní obraty, které kolega na semináři cituje. Uvědomíte si, že pacient v minulosti docházel k Vám, patologicky se na Vás navázal, kontaktoval Vás v soukromém životě. Když jste se snažili nastavit si s pacientem hranice, začal Vám vyhrožovat. Měl jste strach až do takové míry, že jste péči ukončili a obrátili se na policii. Pacient kolegovi sdělil, že zatím k žádnému psychologovi nechodil.

Sdělíte kolegovi, že víte o jakého pacienta jde, že k Vám docházel a že byl nebezpečný?

Povinnost mlčenlivosti

SHRNUTÍ K MLČENLIVOSTI

1. Znat právní úpravu, která na Vás dopadá.
2. Pečlivě vést dokumentaci, aby bylo zřejmé, že postupujete v souladu s touto úpravou.
3. Nejasné případy konzultovat v rámci supervize.
4. Na počátku terapie poučit pacienta o tom, jaké informace a komu budete nuceni oznámit a kdo může mít přístup do pacientovy zdravotnické dokumentace.

Poučení uvedené v bodě 4 považuji za vhodné vypracovat písemně, a to z důvodu množství situací, kdy je mlčenlivost prolomena, a předat ho pacientovi, aby měl prostor se s ním seznámit

Odpovědnost psychologa

MATĚJ STRÍTESKÝ

MATEJ.STRITESKY@SEZNAM.CZ

Odpovědnost – nejen právní pojem

Právní odpovědnost má s jinými typy odpovědností např. s odpovědností společenskou či morální, společné to, že na jednu stranu motivuje k dodržování povinností a na druhou stranu trestá jejich porušení.

Typ odpovědnosti	Odkud pochází pravidla, kterých se odpovědnost týká	Následky spojené s jednáním rozporným s pravidly
Společenská odpovědnost (+ profesní – jsem kvalitní psycholog?)	Očekávání společnosti (druhých) spojená se společenskou funkcí, kterou vykonáváme.	Odvolání z / ztráta funkce, společenská / mediální kritika.
Morální odpovědnost (jsem dobrý člověk?)	Svědomí a internalizovaná morální pravidla.	Výčitky svědomí.
Právní odpovědnost	Právní předpisy a smlouvy uzavřené v souladu s právním řádem.	Povinnost kompenzovat újmu, povinnost hradit pokutu, trestní sankce (např. odnětí svobody).

Druhy právní odpovědnosti

Aby právo nebylo pouhým souborem doporučení, musí být pravidla, která stanovuje vynutitelná. Ten, kdo pravidla poruší, má nést nepříznivé následky.

Odovědností v právním smyslu se rozumí povinnost strpět následky porušení jiné povinnosti. Podle oblastí práva, ve které je zakotvena porušená povinnost rozlišujeme různé typy odpovědnosti.

Právo veřejné

- Trestně právní odpovědnost
- Odpovědnost za přešupek
- Disciplinární odpovědnost

Právo soukromé

- Odpovědnost za újmu
- Pracovně právní odpovědnost

Co se musí stát, aby vznikla Právní odpovědnost

To, že se stane něco špatného, ještě neznamena, že za to musí někdo odpovídat. Tři podmínky pro vznik odpovědnosti:

- protiprávní jednání.
- škodlivý následek (někdy je však škodlivým následkem i ohrožení chráněného zájmu např. příprava/pokus trestného činu).
- příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a škodlivým následkem.

Co se musí stát, aby vznikla Právní odpovědnost – zavinění

Právní odpovědnost zásadně předpokládá zaviněné porušení právní povinnosti. Zaviněním se rozumí vnitřní vztah toho, kdo povinnost porušil, k tomuto porušení a jejím následkům. (úmysl přímý a nepřímý, nedbalost vědomá a nevědomá)

V trestním právu se trestá pouze zaviněné porušení povinnosti neohrožit důležitý společenský zájem.

Co se musí stát, aby vznikla Právní odpovědnost – zavinění

Existují však i oblasti lidské činnosti, jejichž následky jsou obtížně předvídatelné a i při vší snaze u nich dochází ke vzniku škod. Pokud se někdo rozhodne takovou činnost provozovat odpovídá za škodlivé následky, které jejím provozem vznikly, leda že by prokázal, že následky vznikly nezávisle na jeho provozu.

Např. § 2950 – Škoda způsobená informací nebo radou

Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.

U odborníků tedy postačí i nevědomá nedbalost

Kdo odpovídá – Zaměstnanec nebo zaměstnavatel?

Z § 2914 občanského zákoníku vyplývá, že **kdo při své činnosti použije zaměstnance nahradí škodu jím způsobenou** stejně, jako by ji způsobil sám. Zaměstnavatel tak za svého zaměstnance odpovídá pouze v situaci, kdy jsou prostřednictvím zaměstnance plněny pracovní úkoly. Zaměstnavatel naopak nebude odpovídat za újmu způsobenou zaměstnancem v jeho soukromém životě.

Kdo odpovídá – Zaměstnanec nebo zaměstnavatel?

Zaměstnavatel jako poskytovatel zdravotních služeb **nebude odpovídat za všechny činnosti zdravotníků, kterými vznikne újma pacientovi.** Judikatura přímo z oblasti zdravotnictví však chybí. Rozhodné tedy je, zda aktivity zaměstnance směřují k zájmům zaměstnavatele nebo k plnění osobních cílů zaměstnance. Zaměstnavatel by tak měl zaměstnancům sdělit, jaké postupy od nich očekává při plnění úkolů, které mohou vést k újmě.

Kdo odpovídá – Zaměstnanec nebo zaměstnavatel?

Možnost zaměstnavatele domáhat se po zaměstnanci náhrady škody, kterou zaměstnavatel musel poškozenému hradit, zákoník práce v § 250 a násl.

Zaměstnanec je povinen zaměstnavateli nahradit škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Kdo odpovídá – Zaměstnanec nebo zaměstnavatel?

K výši náhrady škody zákon stanoví, že výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti **nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek.**

Zaměstnavatel musí prokázat, že **zaměstnanec jednal z nedbalosti**, tedy že alespoň měl vědět, že má jednat jinak, než jednal.

Odpovědnost - Jak se pacient může domáhat kompenzace újmy?

Pacient (nebo jiná osoba) musí být aktivní.

- může se pokusit s poskytovatelem zdravotních služeb **domluvit**.

- může podat **stížnost** – ta ale nepovede ke kompenzaci újmy

- může podat **žalobu k civilnímu soudu** pro její úspěch bude muset prokázat že:

- 1) Psycholog porušil právní povinnost
- 2) Vznikla újma
- 3) Mezi porušením a újmou musí být souvislost
- 4) Psycholog se dopustil alespoň nevědomé nedbalosti, tedy že nevěděl, jak má postupovat, ačkoliv to vědět měl a mohl.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST V PŘÍPADĚ, ŽE PACIENT V ČASOVÉ SOUVISLOSTI S PROPUŠTĚNÍM Z PÉČE VYKONÁ SEBEVRAŽDU (SEBEVRAŽEDNÝ KONTRAKT)

Pacient začne docházet k psychologovi kvůli depresivním myšlenkám a ztrátě pocitu smyslu života, kvůli ztrátě blízké osoby. Psycholog dá pacientovi podepsat dokument nazvaný antisuicidální kontrakt, v němž se pacient zaváže, že si přinejmenším po dobu docházení do terapie neublíží. Ačkoliv se psycholog snaží, tak se pacient po pátém sezení doma oběsí.

Mohou se pozůstalí domoci kompenzace újmy po psychologovi.

Hraje nějakou roli sebevražedný kontrakt?

ANTISUICIDÁLNÍ KONTRAKT¹

Já ..... PETR HLOUČELA ..... slibuji, že minimálně po dobu docházení do psychoterapie k Mgr. Otovi Peřejskému, Ph.D. se nepokusím zabít, ani si nebudu úmyslně ubližovat.

Zavazuji se se svým terapeutem otevřeně mluvit o svých myšlenkách a nezatajovat mu případné úvahy o sebevraždě.

V případě, že budu potřebovat akutní pomoc, tak vím, že mohu kdykoliv volat na krizové telefonní linky:

- Centrum krizové intervence (Psychiatrická nemocnice Bohnice): + 420 284 016 666
- Krizové centrum RIAPS (Městské centrum soc. služeb Praha): + 420 222 580 697
- Krizové centrum Psychiatrické kliniky FN Brno: + 420 532 232 078
- Krizové centrum Ostrava, o. s.: +420 596 110 882, Mobil: +420 732 957 193

V případě že budu zažívat sebevražedné myšlenky, tak:

- kontaktuji svého psychoterapeuta nebo jiného zdravotníka.
- zkusím nemyslet na budoucnost a zaměřím se jen na to, jak zvládnout dnešní den.
- se vyvaruji drog a alkoholu.
- se dostanu na bezpečné místo.
- budu ve společnosti jiných lidí.
- se budu věnovat se něčemu, co mi obvykle dělá radost.

Dne ..... 10.6.21 ..... v ..... PN HLUBOKÁ .....

Příklady odpovědnosti psychologa

Jako nástroj k limitaci právní odpovědnosti však antisuicidální kontrakt není vhodný.

Úvaha, že by antisuicidální kontrakt mohl nějak limitovat právní odpovědnost psychologa je podobná úvaze, že by odpovědnost chirurga za správné provedení operace nějak limitovalo to, že pacient před operací podepíše prohlášení: „pokusím se nevykrvácet“.

Kromě prostého závazku neublížit se jako vhodná součást antisuicidálního kontraktu jeví i informování pacienta o tom, kam se v krizové situaci může obrátit pro pomoc.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST V PŘÍPADĚ, ŽE PACIENT V ČASOVÉ SOUVISLOSTI S PROPUŠTĚNÍM Z PÉČE VYKONÁ SEBEVRAŽDU (SEBEVRAŽEDNÝ KONTRAKT)

Soukromoprávní odpovědnost psycholog za vzniklou újmu

- 1) Porušil psycholog právní povinnost?
- 2) vznikla újma?
- 3) Je mezi porušením a újmou příčinná souvislost?
- 4) Dopustil se psycholog alespoň nevědomé nedbalosti, tedy že nevěděl, jak má postupovat, ačkoliv to vědět měl a mohl.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST ZA PACIENTA, JENŽ SPÁCHÁ TRESTNÝ

Pacient s hraniční poruchou osobnosti – impulzivní typ dochází k psychologovi, který mu pomáhá zvládat jeho impulzivitu. Na posledním setkání psycholog pacienta naštve, protože kvůli dovolené týden nebude terapie. Pacient odejde ze sezení předčasně, jde do hospody, kde se dostane se do rvačky a v ní vážně zraní jiného.

Dopustil se psycholog trestného činu?

Může se zraněný domáhat nějaké újmy po psychologovi?

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST ZA PACIENTA, JENŽ SPÁCHÁ TRESTNÝ ČIN

Aby se dalo uvažovat o **trestní odpovědnosti zdravotníka za spáchání trestného činu obecného ohrožení z nebalosti**:

- 1) Musí se jednat o takového pacienta, který pro svou nepřítetnost představuje ohrožení pro důležité společenské hodnoty (zejména život a zdraví).
- 2) Pacient už v době propuštění musí přímo směřovat k ohrožení těchto společenských hodnot.
- 3) Zdravotník o těchto dvou uvedených okolnostech v době propuštění alespoň vědět měl a mohl, přičemž pro rozhodnutí, zda to bylo ve zdravotnickových možnostech, bude rozhodný názor znalce.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST V PŘÍPADĚ, ŽE PACIENT V ČASOVÉ SOUVISLOSTI S PROPUŠTĚNÍM Z PÉČE VYKONÁ SEBEVRAŽDU (SEBEVRAŽEDNÝ KONTRAKT)

Soukromoprávní odpovědnost psycholog za vzniklou újmu

- 1) Porušil psycholog právní povinnost?
- 2) Vznikla újma?
- 3) Je mezi porušením a újmou příčinná souvislost?
- 4) Dopustil se psycholog alespoň nevědomé nedbalosti, tedy že nevěděl, jak má postupovat, ačkoliv to vědět měl a mohl.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST V PŘÍPADĚ, ŽE PACIENT V ČASOVÉ SOUVISLOSTI S PROPUŠTĚNÍM Z PÉČE VYKONÁ SEBEVRAŽDU (SEBEVRAŽEDNÝ KONTRAKT)

V soudní praxi z oblasti medicínského práva se můžeme setkat např. se zmínkami o sporech vzniklých z důvodu zapomenutých nástrojů po operaci v těle pacienta, chybného dávkování léků nebo kvůli operaci jiného orgánu. Pro oblast psychiatrie jsou typické spory týkající se nedobrovolné hospitalizace. Ačkoliv jsou spory týkající se “předčasného” propuštění pacienta mediálně přitažlivě, tak se v dostupné soudní praxi v České republice doposud nevyskytl případ, kdy by byla odpovědnost zdravotníka konstatována.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST PSYCHOLOGA ZA PORUŠENÍ MLČENLIVOSTI JEHO ZAMĚSTNANCEM

Administrativní pracovník, který pracuje v ambulanci klinického psychologa, vyfotí dokumenty obsažené ve zdravotnické dokumentaci pacienta, který je mediálně známou osobou. Údaje pracovník prodá bulvárnímu časopisu, ten je zveřejní a pacienta na jejich základě označuje za úchyla a blázna.

- **Jaká všechna odpovědnost může být zvažována?**
- **Kdo všechno bude odpovídat?**
- **Odpovídá i psycholog jako zaměstnavatel?**

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST PSYCHOLOGA ZA PORUŠENÍ MLČENLIVOSTI JEHO ZAMĚSTNANCEM

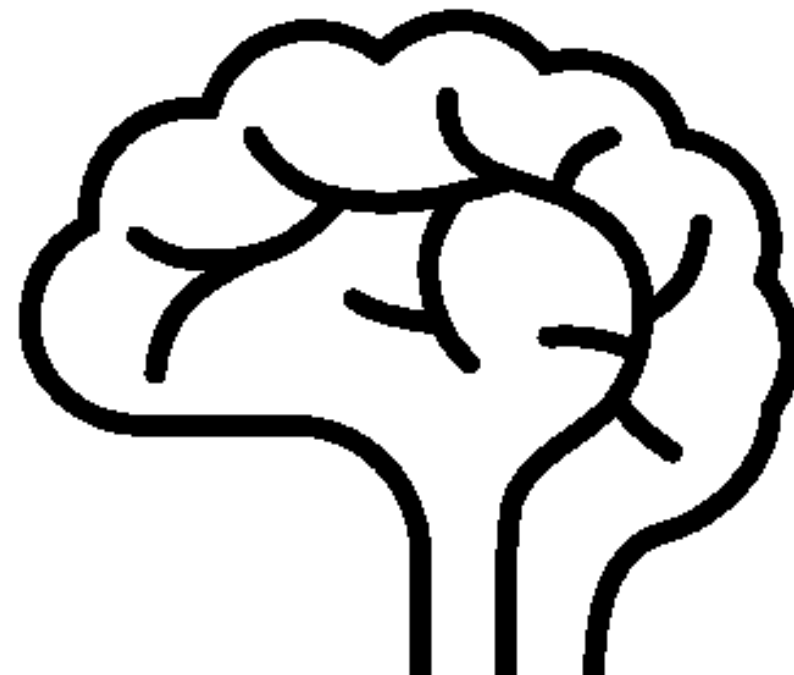
- 1) Trestní odpovědnost zdravotní sestry a deníku za neoprávněné nakládání s osobními údaji.
- 2) Správní odpovědnost poskytovatele za přešupek podle § 117 odst. 3 písm. c) zákona o zdravotních službách, by v této situaci nebylo možné vyvodit, protože porušení mlčenlivosti je v tomto případě excesem zdravotníka, kterému nemohl poskytovatel nijak předejít.
- 3) odpovědnost za škodu, která pacientovi vznikla zveřejněním informací, zde by odpovídal zaměstnanec a deník, odpovědnost poskytovatele by zde pravděpodobně nebyla na místě z důvodu, že k porušení povinnosti nedošlo v souvislosti s plněním pracovních úkolů.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST POKUD VČAS NEODEŠLE PACIENTA JINAM

Do ambulantní praxe k psychologovi dochází pacient, který má úzkosti a nemůže spát. Psycholog s pacientem trénuje relaxační techniky. Pacient opakovaně zmiňuje bolesti hlavy, psycholog je přesvědčen, že mají psychosomatický původ a pracuje s pacientem na zvládnání úzkosti. Po několika měsících se pacient objedná k neurologovi a ten zjistí agresivní nádor na mozku. Pokud by byl odhalen dříve, tak by měl pacient větší šance na vyléčení.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST POKUD VČAS NEODEŠLE PACIENTA JINAM

Soukromoprávní odpovědnost psycholog za vzniklou újmu

- 1) Porušil psycholog právní povinnost?
- 2) Vznikla újma?
- 3) Je mezi porušením a újmou příčinná souvislost?
- 4) Dopustil se psycholog alespoň nevědomé nedbalosti, tedy že nevěděl, jak má postupovat, ačkoliv to vědět měl a mohl.

Teorie ztráty šance – neposuzuje se samotná újma na zdraví poškozeného, kdy byl-li by učiněn určitý úkon, který učiněn nebyl či pokud byl by takový úkon učiněn dříve, než ve skutečnosti učiněn byl, vedl by tento úkon (či jeho případná včasnost) k potenciálnímu přežití (uzdravení) poškozeného.

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST ZAŘÍZENÍ V PŘÍPADĚ NEDOBROVOLNÉ HOSPITALIZACE

Muž v kostýmu piráta je zastaven v rámci silniční kontroly. Policie měla podezření, že muž řídí pod vlivem marihuany, muž odmítal dát krev či moč. Policie navrhla, že by ho taky mohla odvést do PN. Muž souhlasil. Na příjmu v PN muž sdělil, že je pirát a že všichni lidé jsou v podstatě piráti, protože každý by rád měl truhlu zlata, válel se na pláži v Karibiku a pil dobrý rum. Dodal také, že jeho život nemá žádný smysl, stejně jako nemá smysl život nikoho jiného, protože všechno je jen náhoda. Muže po 7 dnech nařídil z nemocnice propustit soud, protože dle jeho hodnocení, není nemocný jen hodně zvláštní.

Má nemocnice nahradit pacientovi újmu za nezákonné zadržování?

Příklady odpovědnosti psychologa

ODPOVĚDNOST ZAŘÍZENÍ V PŘÍPADĚ NEDOBROVOLNÉ HOSPITALIZACE

Podmínky pro přípustnost hospitalizace bez souhlasu dle § 38 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách

1. Jeví osoba známky duševní poruchy nebo jí trpí nebo je pod vlivem návykové látky?
2. Ohrožuje tato osoba sebe nebo své okolí?
3. Je toto ohrožení závažné?
4. Je toto ohrožení bezprostřední?
5. Je pravdou, že toto ohrožení nelze odvrátit jinak?

Příklady odpovědnosti psychologa

Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci č. 78103/14 – Fernandes de Oliveira proti Portugalsku

---

Muž trpěl duševní poruchou a závislostí na drogách a alkoholu. Byl několikrát hospitalizován. Během posledních dvou pobytů v nemocnici mohl strávit několik víkendů s rodinou. Současně však několikrát bez dovolení opustil prostory nemocnice. Nastoupil do nemocnice poté, co se pokusil spáchat sebevraždu. Strávil na propustce velikonoce doma s rodinou, ačkoli to lékař nedoporučil. Během tohoto víkendu se opil natolik, že musel navštívit pohotovost. Následně byl poslán zpět do nemocnice.

Dne 26. dubna 2000 byl celý den pod lékařským dohledem, po medikaci se jeho stav zlepšil. Dne 27. dubna 2000 byl podle nemocničního personálu klidný, naposledy byla jeho přítomnost zaznamenána při podávání svačiny kolem čtvrté hodiny odpoledne. Následně bylo zjištěno, že zhruba v půl šesté spáchal sebevraždu skokem pod vlak nedaleko nemocnice.

Pochybila nemocnice?

Príklady odpovědnosti psychologa

Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci č. 78103/14 – Fernandes de Oliveira proti Portugalsku

---

Muž trpěl duševní poruchou a závislostí na drogách a alkoholu. Byl několikrát hospitalizován. Během posledních dvou pobytů v nemocnici mohl strávit několik víkendů s rodinou. Současně však několikrát bez dovolení opustil prostory nemocnice. Nastoupil do nemocnice poté, co se pokusil spáchat sebevraždu. Strávil na propustce velikonoce doma s rodinou, ačkoli to lékař nedoporučil. Během tohoto víkendu se opil natolik, že musel navštívit pohotovost. Následně byl poslán zpět do nemocnice.

Dne 26. dubna 2000 byl celý den pod lékařským dohledem, po medikaci se jeho stav zlepšil. Dne 27. dubna 2000 byl podle nemocničního personálu klidný, naposledy byla jeho přítomnost zaznamenána při podávání svačiny kolem čtvrté hodiny odpoledne. Následně bylo zjištěno, že zhruba v půl šesté spáchal sebevraždu skokem pod vlak nedaleko nemocnice.

Pochybila nemocnice?

Příklady odpovědnosti psychologů

Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci č. 78103/14 – Fernandes de Oliveira proti Portugalsku

---

ESLP v uvedeném případě neshledal pochybení nemocnice, jejíž pacient vykonal sebevraždu v situaci, kdy nad ním nebyl vykonáván nepřetržitý dohled, a to s odkazem na respekt k právu pacienta na soukromí a na zásadu, aby léčba lidí s duševním onemocněním probíhala v co nejméně omezujícím prostředí.

Příklady odpovědnosti psychologů

Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci č. 78103/14 – Fernandes de Oliveira proti Portugalsku

---

V obdobném případě v ČR by bylo možné uvažovat o trestní odpovědnosti nemocnice za usmrcení z nedbalosti.

Důležité je zde ustanovení § 8 odst. 5 ZOTPO: právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 **zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat**, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.

Nebo by se pozůstalí mohli domáhat náhrady újmy v civilním řízení, **zde by však museli prokázat že došlo k porušení preventivní povinnosti**, tu vyvozují jednak z generální povinnosti prevence dle § 2900 NOZ a z obecné povinnosti poskytovatele poskytovat péči na náležité odborné úrovni dle § 45 zákona o zdravotních službách.

Děkuji za pozornost
